6.6 Uued suunad elektrisüsteemis: hajatootmine, salvestus, elektriautode laadimispunktid

Euroopa Liidu energiapoliitikas on kesksel kohal tarbija, kelle hüvanguks kõik turumehhanismid ja uued tehnoloogiad peavad töötama.

Elektrisüsteem on kiires evolutsioonitsüklis, kus varasemale suurtootmisele lisandub järjest hajatootmist, mis valdavalt põhineb päikeseenergia tootmisel. Hajatootmisel ja kohalikest taastuvenergiaallikatest toodetaval elektrienergial on ka selge positiivne mõju üldisele energiajulgeolekule ning kohaliku väiketootmise areng omab üha laiemat perspektiivi tasuva ja keskkonnasõbraliku investeerimisalternatiivina suunatuna just oma kodukoha arengusse.

Eestis on 2022 aasta lõpuks installeeritud toetusskeemide toel üle 400 MW päikesetootmise võimsuseid, 2022. aasta suvel toimunud riikliku taastuvenergia vähempakkumisega lisandub lähiaastatel täiendavad 400 MW päikeseparke ja lisaks paigaldavad ettevõtted ja eraisikud aktiivselt ja omaalgatuslikult päikeseparke. Seega on Eestil lähiajal olemas üle 1000 MW päikeseenergia võimsuseid.

Juba tänasel päeval ei ole võrkudes mahtu, et kõiki soovijaid ära ühendada, ning kuna päikesetoodangu maht Eestis hakkab soodsal tootmisperioodil ületama tarbimist, siis perspektiivis võib päikeseparkide kasumlikkus hakata vähenema.

Selle vältimiseks on päikesetootmisüksused mõistlik paigaldada eelkõige tarbijate juurde, samuti on võimalik tootmistippe hajutada elektrisalvestite abil. Seoses ambitsioonikate taastuvenergiatootmise eesmärkidega saab salvestitel eeldatavalt olema oluline roll taastuvenergia turule mahutamisele kaasaaitamisel ja nii tootmis- kui tarbimistippude tasakaalustamisel. Seega muutuvad salvestid oluliseks ja kasulikeks kõikidele turuosalistele kas tulude suurendamiseks, kulude

vähendamiseks, süsteemi tasakaalustamiseks või lihtsalt abivahendiks võimaliku rikke või katkestuse korral.

Üha enam hakkavad lähitulevikus elektrisüsteemi mõjutama „ratastel salvestid“ ehk elektriautod. Elektriauto kui salvestusüksuse roll elektrisüsteemi tasakaalustaja jääb eeldatavalt siiski tagasihoidlikuks, kuid transpordisektori dekarboniseerimise eesmärkide kaudu hakkavad elektriautod elektritarbimise kasvule tõenäoliselt olulist mõju avaldama. Mõju sõltub sellest, millises tempos saab toimuma transpordis üleminek vedelkütuste kasutamisest elektritranspordile. Eleringi hallataval transpordistatistika kauplemisplatvormil on võimalik transporti suunatud elektrienergiat ka arvele võtta ja seda statistikana müüa vedelkütuste müüjatele, kellel on kohustus suurendada oma taastuvenergia portfelli.